

Zpráva o činnosti Knihovny ČZU za rok 2021

ČZU | Knihovna

Zpráva o činnosti Knihovny ČZU za rok 2021

Zodpovídá:

doc. Ing. Petr Valášek, Ph.D.

Prorektor pro kvalitu vzdělávací a tvůrčí činnosti

Vypracovali:

PhDr. Hana Landová, Ph.D.

ředitelka Knihovny ČZU

Bc. Marie Konečná

vedoucí Oddělení knihovních služeb

Bc. Alžběta Čechová

vedoucí Oddělení knihovních fondů

Ing. Daniel Novák, CSc.

vedoucí Kartového centra a e-shopu

Mgr. Kristýna Paulová

vedoucí Oddělení informační podpory a vzdělávání

Petra Dvořáková

vedoucí Nakladatelství ČZU

Grafická úprava:

Monika Urbanová

Obsah

1 / KNIHOVNA ČZU V ROCE 2021	7
2 / ZKVALITŇOVÁNÍ SLUŽEB KNIHOVNY ČZU: NEJVÝZNAMNĚJŠÍ AKTIVITY V ROCE 2021	10
3 / JEDNOTLIVÁ ODDĚLENÍ A JEJICH ČINNOST V ROCE 2021	11
4 / PROJEKTOVÁ ČINNOST	20
5 / ÚČAST NA ODBORNÝCH AKCÍCH, ROZVOJ KOMPETENCÍ ZAMĚSTNANCŮ A SPOLUPRÁCE	21
6 / PLÁNY PRO ROK 2022	23

1 / Knihovna ČZU v roce 2021

1.1 / Knihovna vs. covid-19 (2. kolo)

Rozestupy. Respirátory. Dezinfekce. O-T-N. Online výuka. Bezkontaktní půjčování knih. I rok 2021 byl ve znamení mimořádných situací souvisejících s pandemií covid-19.

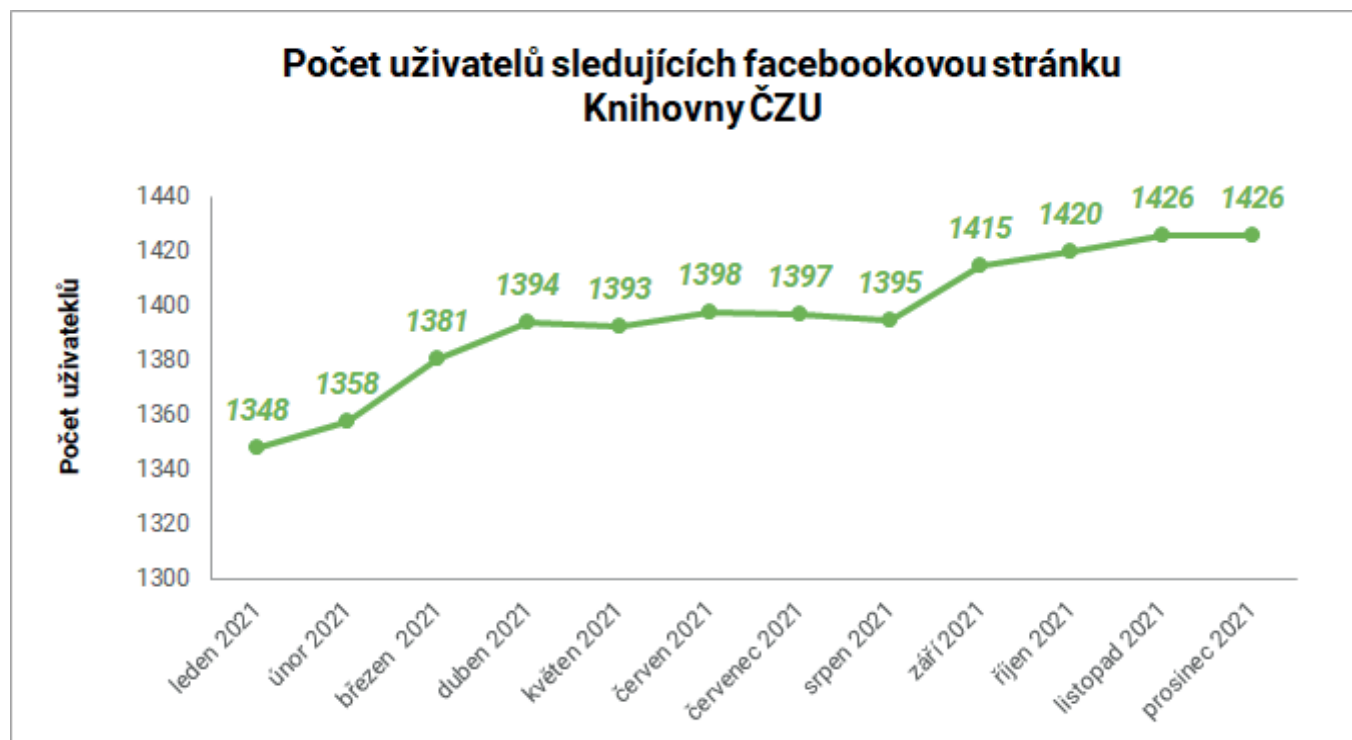
Budovu knihovny ještě stále nemohou naši uživatelé, tj. zejména studenti ČZU, používat neomezeně a na 100 % - tedy tak, jak jsme byli zvyklí v době před březnem 2020. Na druhou stranu je ale možné říci, že jsme se již **naučili s těmito situacemi vyrovnávat a provoz knihovny zajistit vždy v té maximální možné míře**, samozřejmě v souladu s platnými opatřeními (celostátními i těmi v rámci ČZU).

Za klíčové **považujeme schopnost poskytovat většinu našich služeb po celý rok**, a to i v době těch největších omezení (jaro 2021). Velkou část služeb se podařilo přenést **do online prostředí**, výpůjčky studijní literatury pak byly poskytovány na základě předchozí rezervace a v bezpečném režimu s minimem kontaktu mezi knihovníkem a uživatelem knihovny. Jedinou výjimkou bylo samozřejmě **studium ve studovnách a čítárnách**, které nebylo z důvodu platných vládních opatření v letním semestru téměř

vůbec možné. Ale s novým akademickým rokem se i do těchto prostor studenti vrátili. A maximálně je využívali od brzkých ranních hodin až do večera. Pokračovalo využívání **mobilní infolinky**, na které mají uživatelé možnost jednoduše získat potřebné informace – a bylo tomu tak i v případě, kdy byl provoz v celém kampusu omezen na tu nejnižší míru.

V roce 2021 pokračovalo **pravidelné, podrobné a včasné informování uživatelů** zejména prostřednictvím webu a sociální sítě Facebook. V tomto roce již nebyl nárůst počtu sledujících tak markantní jako v roce 2020. Nicméně si počet sledujících zachovává mírně vzestupnou tendenci a facebooková stránka Knihovny ČZU tak zůstává plnohodnotným komunikačním kanálem.

Znovuotevření budovy knihovny pro všechny návštěvníky umožnilo i **oživení výstavního prostoru - Galerie ČZU**. Pokračovala zde úspěšná výstava „**Tady si LIBuji**“, která prezentovala autorské portréty zaměstnanců Knihovny ČZU. V zimním semestru pak proběhla výstava „**Ota Pavel - známý i neznámý**“. Před vernisáží se podařilo uspořádat přednášku s autorkou výstavy Mgr. Ivonou Kasalickou.

Graf 1: V roce 2021 byl nárůst počtu sledujících spíše pozvolný, celkově cca o 6 %.

Zajímavostí a vybočením z běžného života naší knihovny bylo několik natáčecích dnů, souvisejících s **natáčením seriálu „Pan Profesor“**. V několika dílech seriálu se vedle naší Velké studovny objevily i toalety, změněné a dekorované téměř k nepoznání.

1.2 / Vznik nového oddělení

V říjnu 2021 byla schválena **Směrnice rektora č. 7/2021 Organizační řád Knihovny ČZU**, která aktualizovala organizační strukturu knihovny. Nový Organizační řád Knihovny ČZU ustálil názvy jednotlivých oddělení a jejich základní činnosti. Zahrnuje již také nové oddělení Nakladatelství ČZU, které vzniklo na základě **Směrnice rektora č. 5/2021 o Ediční činnosti na České zemědělské univerzitě v Praze** z dubna 2021 (více k Nakladatelství ČZU viz kapitola 3.5).

1.3 / Proměny a rozvoj týmu

Navzdory neobvyklým okolnostem probíhal i v roce 2021 rozvoj týmu pracovníků Knihovny ČZU, kteří zajišťují všechny potřebné agendy a služby spadající do kompetence našeho pracoviště. S rozvojem týmu souvisí i možnost zkvalitňování služeb stávajících, případně zavádění nových služeb, po kterých je mezi studenty a akademickými pracovníky poptávka, a které logicky zapadají do portfolia moderní univerzitní knihovny.

V týmu Knihovny ČZU došlo ke dvěma personálním změnám:

- na pozici **správkyně elektronických informačních zdrojů** vystřídala **Kristýnu Rýznarovou** (rodičovská dovolená) **Adéla Lorente**
- na pozici **koordinátorky Open Science** vystřídala **Anežku Kodatovou** naše nová kolegyně **Kristýna Zychová**

Na jaře 2021 také proběhl **třetí ročník hodnotících rozhovorů**. Tyto rozhovory jsou jedním z důležitých nástrojů pro zajištění efektivní zpětné vazby od pracovníků jednotlivých oddělení směrem k vedoucím a naopak. Rozhovory probíhají také mezi vedoucími oddělení a ředitelkou knihovny. S výsledky rozhovorů vedení knihovny pracuje při **plánování inovací ve službách, zkvalitňování prostředí jak pro uživatele, tak pro pracovníky knihovny, a v neposlední řadě při plánování odborného rozvoje/vzdělávání jednotlivých knihovnic a knihovníků**.

1.4 Spolupráce v rámci ČZU i za hranicemi univerzity

Komunikace a spolupráce s partnery v rámci univerzity stejně jako za jejími hranicemi je klíčová pro další rozvoj služeb Knihovny ČZU a též pro jejich propagaci v rámci komunity (potenciálních) uživatelů. Některé projekty, na kterých knihovna pracuje, by nebyly realizovatelné bez úzké spolupráce se zástupci fakult/IVP a také dalšími rektorátními pracovišti.

V rámci ČZU probíhá spolupráce zejména na platformě pravidelných porad vedoucích pracovníků rektorátních pracovišť a kvestora, dále pak na platformě Knihovny rady ČZU a Pedagogické rady, stejně jako na poradách proděkanů pro vědu a výzkum. Zástupci Knihovny ČZU se také účastní pravidelných porad Odboru vnějších vztahů s fakultami.

Za hranicemi ČZU probíhá spolupráce s Národní technickou knihovnou a s Ústavem zemědělské ekonomiky a informací (ÚZEI) a Knihovnou Antonína Švehly (KAŠ). Obě tyto spolupráce jsou i smluvně podchyceny.

Pracovníci Knihovny ČZU rozvíjeli i v roce 2021 odbornou spolupráci s dalšími partnery v rámci České republiky i v zahraničí, a to zejména formou členství v knihovnických profesních organizacích či dalších pracovních skupinách:

- **Asociace knihoven vysokých škol České republiky** (institucionální členství): H. Landová byla v únoru 2019 opětovně zvolena předsedkyní Výkonného výboru na funkční období 2019 až 2021. K. Paulová (OIPV) je předsedkyní pracovní skupiny pro informační vzdělávání a informační gramotnost – IVIG. A. Lorente (OKF) se stala členkou nové pracovní skupiny pro elektronické informační zdroje.
- **Ústřední knihovnická rada MK ČR:** H. Landová je jmenovanou členkou tohoto poradního orgánu ministra kultury.
- **Svaz knihovníků a informačních pracovníků ČR** (institucionální členství), včetně aktivního působení T. Garamszegi v sekci pro bezbariérové knihovny.
- **Sdružení knihoven ČR** (institucionální členství).
- **LIBER - Association of European Research Libraries** (institucionální členství).
- **American Library Association / Association of College and Research Libraries** (H. Landová – individuální členství).
- **Garanční rada Národní knihovny ČR** (H. Landová, jmenování příkazem ministra kultury).
- **Koordinátorka Open Science K. Zychová** je, kromě členství v pracovních skupinách v rámci České republiky, od listopadu také členkou některých ze zahraničních iniciativ podporujících otevřenou vědu a sdílejících nejaktuálnější informace z této oblasti v rámci celého světa. Konkrétně se jedná o **Center for Open Science (COS) Ambassador, Community of Practice (COP) OpenAIRE a EOSC-Pillar Ambassadors Programme**. Některé z těchto skupin se pravidelně scházejí, sdílejí nejnovější informace z oblasti otevřené vědy a realizují webináře a školení pro své členy. Členství v těchto skupinách může být přínosné i z hlediska mezinárodní spolupráce v oblasti otevřené vědy a zvyšování povědomí o ČZU v této souvislosti.
- **T. Šimová a K. Zychová** působí také ve skupině **Open Access manažeři**. Členství v této skupině je velmi důležité nejen z hlediska výměny nejnovějších informací a dovedností souvisejících s otevřenou vědou, ale také z hlediska povědomí o ČZU jako aktivním členovi na scéně Open Science v České republice.
- **L. Kulhavá** je členkou akviziční komise Knihovny Antonína Švehly (garant: Ústav zemědělské ekonomiky a informací).

2 / Zkvalitňování služeb Knihovny ČZU: nejvýznamnější aktivity v roce 2021

Kromě běžných agend zajišťovaných jednotlivými odděleními Knihovny ČZU níže vybíráme významné momenty roku 2021, které vedly k zásadnějším změnám, rozšíření či zkvalitnění poskytovaných služeb, nabízených informačních zdrojů anebo k úspěšné propagaci knihovny, potažmo celé ČZU:

- Na začátku roku získala knihovna **přístup do databáze článků prestižního časopisu Science**, který pokrývá širokou škálu vědních disciplín a poskytuje výsledky vědeckého výzkumu napříč vědními obory od roku 1997 až po současnost.
- Pro větší komfort uživatelů z řad pracovníků fakult jsme **sloučili předávací místo pro knihy a časopisy do kanceláře Katalogizace**. Vzniklo tak jednotné místo, kam lze knihy přinést ke katalogizaci a zároveň si je zde i vyzvednout.
- **Zajímáme se o názor našich uživatelů: výzkum na téma služeb Knihovny ČZU.** V průběhu jara 2021 proběhl dotazníkový výzkum zaměřený na spokojenost se službami knihovny mezi studenty a zaměstnanci ČZU, na který navázal i výzkum ve formě Focus group na podzim. Výzkum díky svému načasování pokryl i období vynuceného omezení služeb z důvodu vládních protiepidemických opatření, a poskytl nám tak důležitou zpětnou vazbu na fungování knihovny za ztížené situace. Výsledky výzkumu nás potěšily tím, že obecně jsou studenti i zaměstnanci se službami spokojeni, a zároveň nás motivovaly k dalším vylepšením. Hlavním problémem se ukazuje být neinformovanost o našich službách či složité získání informací o službě. To vnímáme jako oblasti, na které se zaměříme v roce 2022.
- **Podělili jsme se o naše dovednosti ve vzdělávání: stáž pro učící knihovníky z jiných univerzitních knihoven.** Ve spolupráci s Asociací knihoven vysokých škol zajistili zaměstnanci Oddělení informační podpory a vzdělávání meziuniverzitní stáž pro učící knihovníky. Třídení akce, které se zúčastnilo dvanáct knihovníků z celé České republiky, byla prvním podobným

počinem na téma informačního vzdělávání. Hlavním tématem byly jak praktické ukázky z výuky, tak i třeba oblast gamifikace vzdělávání ve formě únikové hry či získávání zpětné vazby od studentů.

- **Výrazně jsme rozšířili naše projektové aktivity:** byly připraveny úspěšné projektové žádosti pro výzvu v rámci Norských fondů a CRP 18+, připravenou ve spolupráci s dalším 21 vysokými školami (ČZU koordinuje). S Filozofickým ústavem AV ČR jsme připravili projekt na podporu prevence publikování u predátorských časopisů.

3 / Jednotlivá oddělení a jejich činnost v roce 2021

3.1 / Oddělení knihovních služeb (vedoucí: Bc. Marie Konečná)

Oddělení knihovních služeb (OKS) zajišťuje zejména následující agendy:

- absenční i prezenční výpůjčky pro studenty, zaměstnance i veřejnost,
- provoz studoven,
- vnitrostátní i mezinárodní meziknihovní výpůjční služby,
- referenční služby,
- správu skladů,
- opravy knihovního fondu,
- spolupráci s Knihovnou Antonína Švehly (ÚZEI) - vzájemné vrácení fondu.

Oddělení knihovních služeb (dále jen OKS) zajišťuje primárně služby prezenční, tj. na místě v přímém kontaktu s uživateli. V roce 2021 byly prezenční služby do značné míry omezené kvůli pandemii covid-19, jelikož bylo potřeba reflektovat aktuální opatření, která se v průběhu roku zaváděla a měnila. Velmi odlišně fungoval provoz prezenčních služeb v letním semestru oproti zimnímu, v němž byl provoz služeb obnoven do co největší míry tak, jako fungoval v době před pandemií covid-19.

■ Letní semestr 2021

V **letním semestru** byla zachována přísnější opatření, která se zaváděla již v roce 2020. Pro snížení rizika výpadku služeb zajišťovaly služby v letním semestru kolegové a kolegyně ve dvou směnách, které se vzájemně nepotkávaly. Důraz byl kladen na bezkontaktní vrácení knih (především přes Bibliobox) a na objednávání výpůjček publikací předem přes e-mail. Výdej objednaných výpůjček probíhal po většinu semestru systémem přes „výdejní okénko“ s co nejmenším kontaktem mezi uživateli a zaměstnanci knihovny. Až do konce letního semestru probíhalo pravidelné prodloužování všech výpůjček uživatelům a odpouštění dluhů za pozdní vrácení publikací.

Otevírací doba výpůjčního pultu byla po většinu semestru velmi omezená, a to jen na několik dní

v týdnu a jen několik hodin denně (aktualizováno průběžně dle vládních opatření a omezení v konzultaci s krizovým štábem ČZU).

V době lockdownu v březnu a na začátku dubna byl provoz prezenčních služeb v knihovně na 6 týdnů zcela pozastaven.

Studovny všech typů byly po většinu letního semestru zavřené. Nejprve se uživatelům otevřela v omezeném provozu na konci května Velká studovna. Menší studovny a Čítárna zůstaly po celý letní semestr zavřené.

■ Zimní semestr 2021

V **zimním semestru** byl provoz prezenčních služeb obnoven do co největší míry tak, jak fungoval v době před covidem-19. Od konce září tak byl obnoven provoz většiny studoven (Velká studovna, Malá studovna – přední počítačová část, Počítačová studovna). Výpůjční služby i studovny prodloužily svou otevírací dobu i pro večerní provoz (do 20 hodin). Po roce a půl se znovu otevřela Čítárna v prvním patře budovy, která se ihned stala oblíbeným místem především pro odpočinek studentů mezi přednáškami či jako jedno z míst, kde bylo možné sledovat online přednášky.

Různá opatření musela být zachována i po celý rok 2021:

Z roku 2020 byla zachována plexiskla, která byla nainstalována do Výpůjčního pultu a u služby ve Velké studovně. Taktéž byl po celý rok omezen počet studijních míst ve všech aktuálně otevřených studovnách (vždy v závislosti na právě platném omezení počtu osob na daný počet m²). Z toho důvodu je již druhým rokem uzavřená polovina Malé studovny, ze které se stal dočasný sklad nábytku a IT techniky, přebývajících kvůli nutnému snižování kapacity studijních míst ve studovnách.

Pracovníci OKS se v průběhu roku 2021 věnovali i následujícím aktivitám:

- Protřídění, přerovnání a označení regálů v malém skladu, který slouží jako úložný prostor pro všechna oddělení knihovny a zároveň zde vznikl prostor pro uložení kvalifikačních prací a dalšího staršího fondu knihovny.
- Přesun a uložení části kvalifikačních prací z velkého skladu do malého skladu.
- Nový systém řazení časopisů v Čítárně, přerovnání časopisů podle nového systému a označení všech regálů seznamy uložených časopisů.

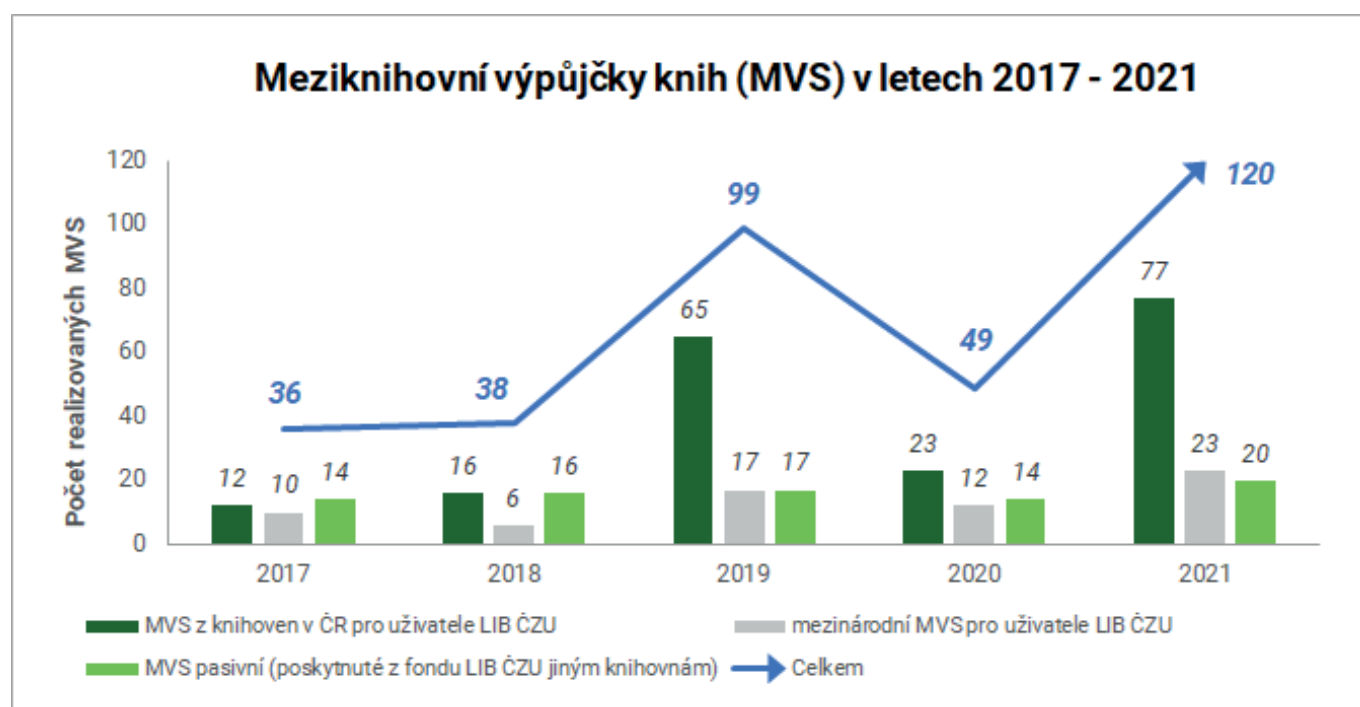
Meziknihovní výpůjční služby (dále jen MVS) v roce 2021 fungovaly pouze s minimálním omezením (pozastavení služby pouze v období lockdownu v březnu a na začátku dubna). To se promítlo i do statistiky splněných požadavků na MVS. Níže uvedený graf ukazuje opětovný nárůst zájmu o službu MVS, který svými čísly přesahuje i rok 2019, kdy byla služba MVS v rámci sledovaných let nejžádanější.

Brigádníci z řad studentů ČZU jsou nedílnou součástí provozu přímých služeb. Kvůli podstatně omezenému a upravenému provozu služeb bylo využití brigádnické výpomoci od ledna do září 2021 minimální. Z původního složení vypomáhajících studentů zůstala v knihovně pouze jedna stálá brigádnice. Během září byly ve výběrovém řízení vybrány další čtyři nové brigádnice a od října do prosince již byly všechny brigádnice plně zapojeny do provozu služeb.

Novinky z roku 2021:

Zpřístupnění ČSN norem ve Velké studovně: v roce 2021 byl zrušen online přístup z důvodu zavření studovny po velkou část roku a nejistoty jejího stálého otevření. Fyzické výtisky norem je stále možné zapůjčit k nahlédnutí ve Velké studovně v rámci prezenční výpůjčky.

Nový speciální fond v Čítárně: v prosinci 2021 přibyla do fondu první desková hra - šachy, kterou si zde mohou uživatelé prezenčně vypůjčit a hrát.

Graf 2: Porovnání využívání meziknihovních výpůjčních služeb (tj. výpůjček knih zprostředkovaných z jiných knihoven) v posledních čtyřech letech.

Zapojení do dalších aktivit - výpomoc v e-shopu, infolinka. Vyšší nároky na administrativní část práce (především vyřizování e-mailů). Knihovníci z OKS se také aktivně zapojovali do PR aktivit, které se týkaly především včasného informování uživatelů ohledně zavedených vládních omezení a opatření platných pro Knihovnu ČZU.

Ke konci roku 2021 byl nově nastaven **sběr podnětů od uživatelů knihovny**. Konkrétně sběr zpětné vazby na knihovnu (feedback na libovolné téma) a sběr tipů na nákup knih do fondu Knihovny ČZU. Podněty mohou uživatelé vyplnit přímo v knihovně nebo prostřednictvím online formuláře.

3.2 / Oddělení knihovních fondů (vedoucí: Bc. Alžběta Čechová)

Oddělení knihovních fondů zajišťuje zejména následující agendy:

- akvizici odborné literatury pro studenty i pro akademické pracovníky a dílčí knihovny,
- akvizici a koordinaci elektronických informačních zdrojů využívaných univerzitou,
- akvizici periodik pro celou univerzitu a archivaci periodik ve fondu knihovny,
- katalogizaci publikací pro Knihovnu ČZU a dílčí knihovny na katedrách,
- odpisy a revize knihovního fondu Knihovny ČZU a dílčích knihoven.

Pracovníci Oddělení knihovních fondů (dále jen OKF) se v průběhu roku 2021 věnovali zejména následujícím činnostem:

Revize 2021

Pravidelné revize knihovních fondů na ČZU v Praze spadají mezi povinnosti Knihovny ČZU vyplývající z Knihovního zákona. Průběžně jsou revidovány dílčí knihovny na katedrách a v pravidelných intervalech i knihy, skripta a další typy publikací uložené přímo v budově Knihovny ČZU. V roce 2021 proběhly následující revize:

- **Revize na Fakultě tropického zemědělství:**
Revizí prošly všechny dílčí knihovny této fakulty. V rámci revize došlo k ujasnění lokace všech knih a zrušení knihovny původního Institutu tropů a subtropů. Ta již neplnila svou funkci a nebyla používána, knihy se nyní kupují přímo na jednotlivé dílčí knihovny kateder.
- **Knihovna Institutu vzdělávání a poradenství:**
Během roku 2021 se nám podařilo dokončit přestavění fondu knihovny Institutu vzdělávání a poradenství. Původní chronologické řazení bylo nahrazeno tematickým rozčleněním, které by mělo usnadnit orientaci ve fondu jak studentům a pedagogům, tak i samotné obsluze této knihovny. Bohužel na konci roku došlo k odchodu pracovnice, která měla knihovnu na starost a nyní vyčkáváme na pověření nové osoby, aby mohl být spuštěn rutinní provoz.
- **Knihovna Katedry ekonomiky:**
Na žádost Katedry ekonomiky provedli pracovníci Knihovny ČZU celkovou restrukturalizaci této dílčí knihovny. Část fondu byla převezena do naší knihovny a po revizi vřazena do běžného fondu.

Důvodem byla potřeba katedry aktualizovat stávající fond a vyřadit již zastaralé publikace.

Akvizice a katalogizace

Rozvoj knihovních fondů pro potřeby studentů a zaměstnanců ČZU je založen na podrobném monitoringu vycházejících titulů knih i časopisů souvisejících s tematickým zaměřením naší univerzity. Nákup nových titulů probíhá i na základě zpětné vazby od uživatelů, případně přímo pro potřeby dílčích knihoven na katedrách. Všechny nové publikace jsou pečlivě zpracovány a zaneseny do knihovního katalogu. Níže uvádíme vybrané zajímavosti z této oblasti:

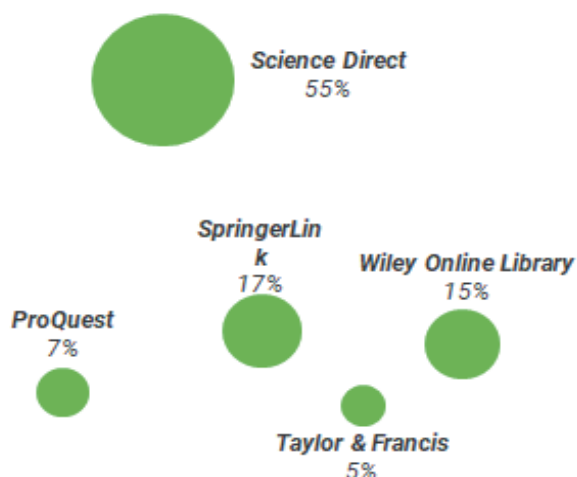
- Každoročně vyhodnocujeme, čím můžeme nabídku obohatit, případně co se již nehodí. Vzhledem k celkovému trendu čtení denních zpráv na elektronických zařízeních a nižší návštěvnosti studovny během epidemie, jsme **výrazně zredukovali odběr denního tisku**. Studovna nabízí již jen Deník N a nově jsme k němu pořídili deník E15, zaměřený na ekonomiku a byznys. Revizi jsme podrobili i naše portfolio časopisů. **Šest málo čtených titulů jsme odhlásili a dva nové tituly předplatili.** Jedná se o časopisy PEKAŘ CUKRÁŘ a Eko Česko.
- Během letních měsíců proběhl **velký nákup knih (cca 160ks)** pro Provozně ekonomickou fakultu (financované z projektu PEF v rámci Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání).
- Pro větší komfort uživatelů z řad pracovníků fakult jsme **sloučili předávací místo pro knihy a časopisy do kanceláře Katalogizace**. Vzniklo tak jednotné místo, kam lze knihy přinést ke katalogizaci a zároveň si je zde i vyzvednout. **Místo původního předávacího místa vznikne Badatelna historických knih.**

Elektronické zdroje (EIZ):

Správkyně EIZ má na starosti agendu zajištění přístupů do EIZ a jejich administrativu, komunikaci s dodavateli databází a řešení problémů, se kterými se uživatelé mohou při práci s EIZ setkat.

Zájem o rozmanité typy databází neustále roste, proto jsme tento rok zařídili zkušební přístupy do pěti nových databází, např. prestižní American Chemical Society nebo Sustainable Development Goals (Taylor and Francis).

Nejvyužívanější plnotextové databáze v roce 2021

Graf 3: Databáze Science Direct patří stejně jako v minulém roce k nejoblíbenějším plnotextovým databázím. Více než polovina vyhledávání z celkového počtu plnotextových databází se uskutečnil právě zde.

Během roku 2021 jsme uskutečnili i zkušební přístup ke dvěma aplikacím (Writefull a Grammarly) pro kontrolu a vylepšení anglických textů. Na základě zpětné vazby od uživatelů jsme zakoupili aplika-

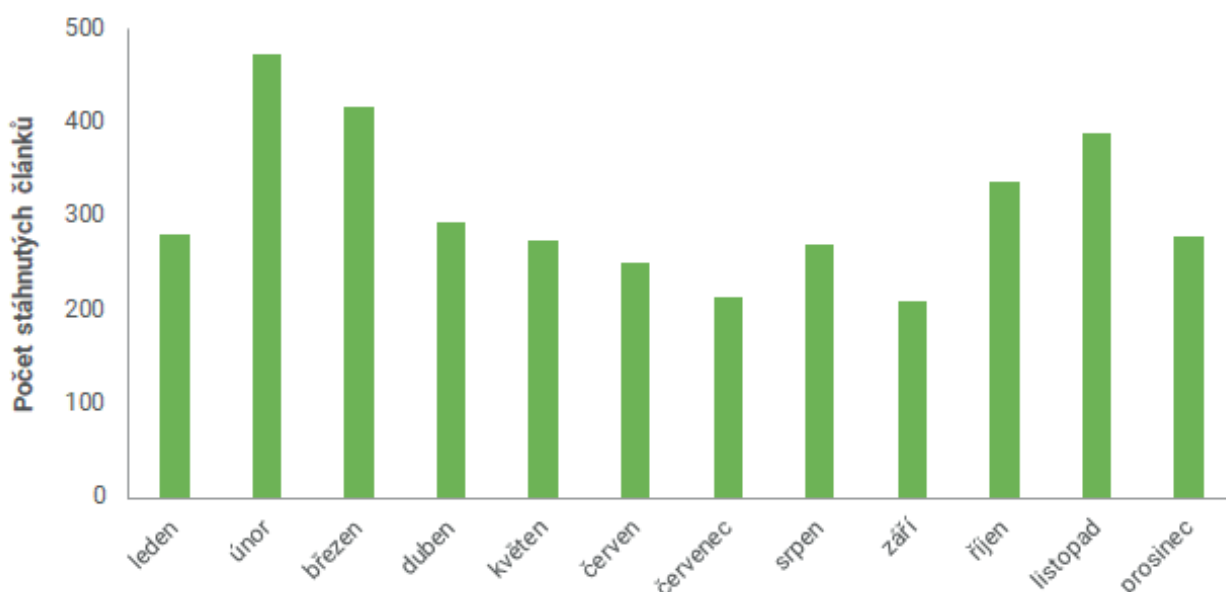

Obrázek 1: Nejčastěji vyhledávaná témata v kolekci e-knih Proquest Ebook Central

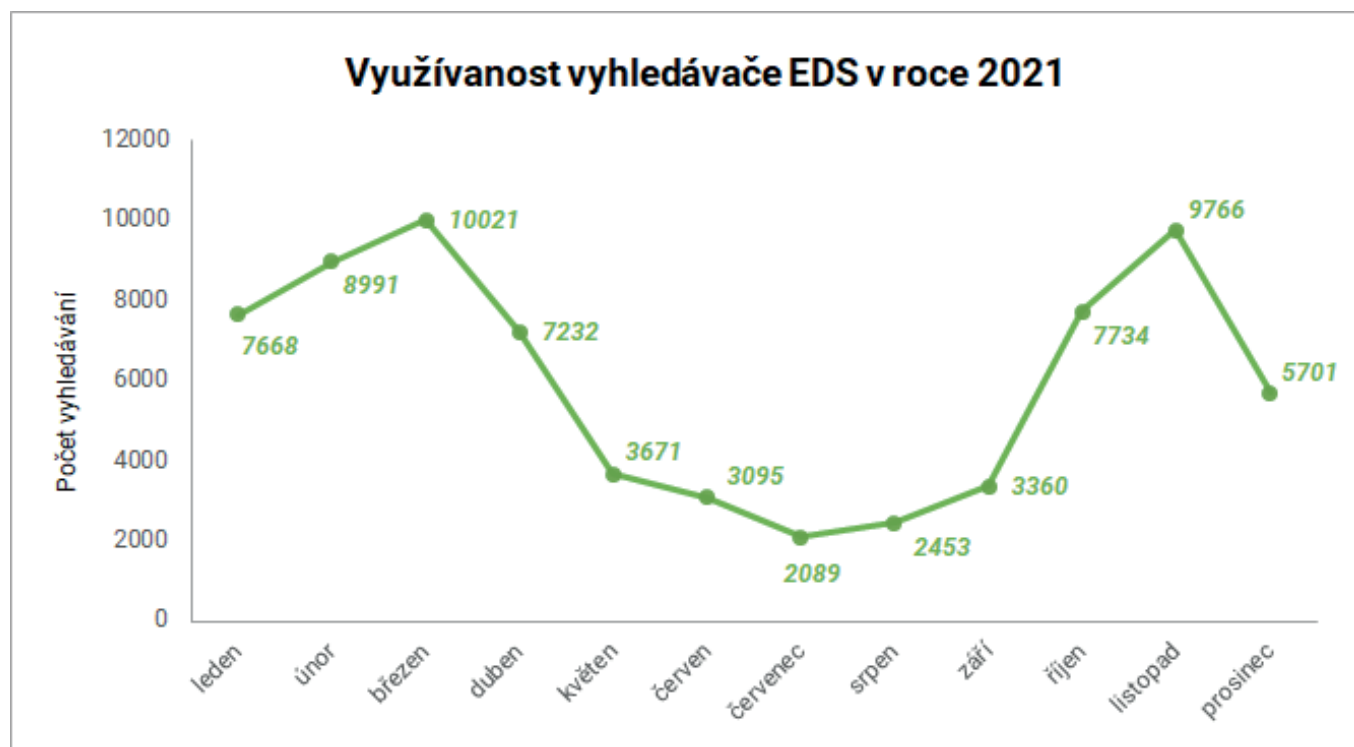
ci Grammarly. Vzhledem k omezenému počtu licencí je ve spolupráci s OIKT přidělujeme jednotlivým zájemcům.

Databáze Proquest Ebook Central zpřístupňuje širokou nabídku elektronických knih z vědeckých zdrojů, včetně univerzitních nakladatelství a jiných prestižních zdrojů. K nejvyhledávanějším tématům v roce 2021 patřil obchod a management, věda, ekonomika, zemědělství či počítačová věda a IT (viz obrázek 1). Součástí databáze je služba DDA (Demand Driven Acquisition), která uživatelům umožňuje se přímo podílet na akvizici nových knih do fondu knihovny.

Využívanost časopisu Science v roce 2021

Graf 4: Na začátku roku získala knihovna přístup do databáze článků prestižního časopisu Science, který pokrývá širokou škálu vědních disciplín a poskytuje výsledky vědeckého výzkumu napříč vědními obory od roku 1997 až po současnost.

Graf 5: Vyhledávač EDS americké společnosti EBSCO patří k oblíbeným službám knihovny. Na základě jednoho dotazu je možné prohledávat a získat obsah z většiny databází, včetně elektronických knih knihovního katalogu.

3.3 / Oddělení informační podpory a vzdělávání (vedoucí: Mgr. Kristýna Paulová)

Oddělení informační podpory a vzdělávání (OIPV) zajišťuje zejména následující agendy:

- konzultační a řešeršní činnost,
- výuku a vzdělávací činnost,
- přípravu návodů, výukových videí a dalších vzdělávacích opor,
- podporu v oblasti Open Science,
- projektová činnost Knihovny ČZU.

Konzultační a řešeršní činnost

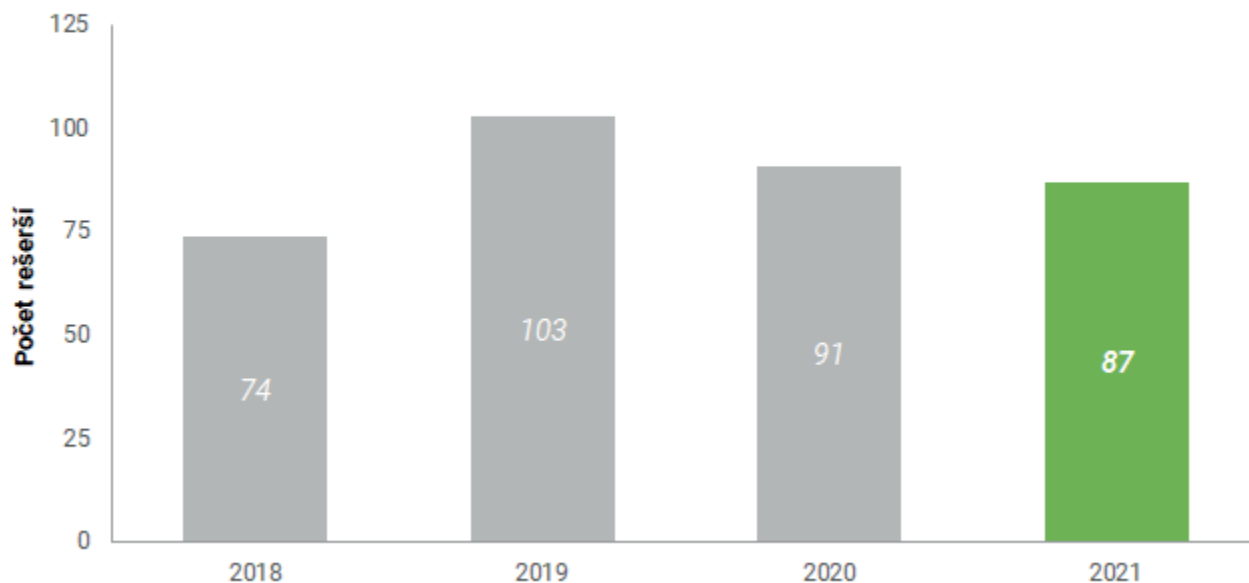
Díky zkušenostem z roku 2020 jsme v roce 2021 nabízeli řešeršní a konzultační služby jak v klasické osobní formě, tak ve formě online skrze nástroje MS Office 365. Konzultací v délce trvání od 15 minut do jedné hodiny jsme poskytli více než 300, k tomu proběhly desítky kratších konzultací (tj. méně než 15 minut). Řešeršní služby byly využívány srovnatelně s předchozími roky (viz graf č. 6).

Kromě konzultací jsme pro naše uživatele **získali 704 plných textů článků a to jak z českých, tak i ze zahraničních zdrojů**. 60 % nedostupných dokumentů se nám podařilo získat zdarma, zbytek byl za poplatek. Tyto poplatky financuje Knihovna ČZU, pro uživatele je tak služba zcela zdarma. Úspěšně se nám podařilo vyřídit 97 % požadavků na plné texty.

Tematicky se konzultace zaměřují hlavně na oblast **citování literatury**, následuje oblast **vyhledávání odborných zdrojů** a obecně **práce s literaturou**. Konzultace zaměstnanců a doktorandských studentů se týkají i dalších témat, jako je např. **výběr vhodného časopisu k publikování**, umístění časopisů v kontextu hodnocení vědy a výzkumu, práce s aplikací CV apod. Knihovna také zajišťuje podporu redakcím odborných časopisů ČZU, např. při přechodu na platformu Open Journal System, či při analýze dat Database of Open Access Journals a Web of Science apod.

Vzhledem k opakujičím se dotazům na využití citační normy ISO 690 u různých specifických dokumentů využívaných na ČZU jsme se rozhodli vypracovat samostatný výklad normy ISO 690 dle ČZU. Ten si klade za cíl sjednotit podobu citací dle normy ISO 690 na univerzitě a pomoci tak nejen studentům při vypracovávání kvalifikačních prací, ale zároveň usnadnit práci i školitelům a oponentům těchto prací. Finální forma výkladu bude hotova v LS 2022.

Množství provedených rešerší v letech 2018 - 2021

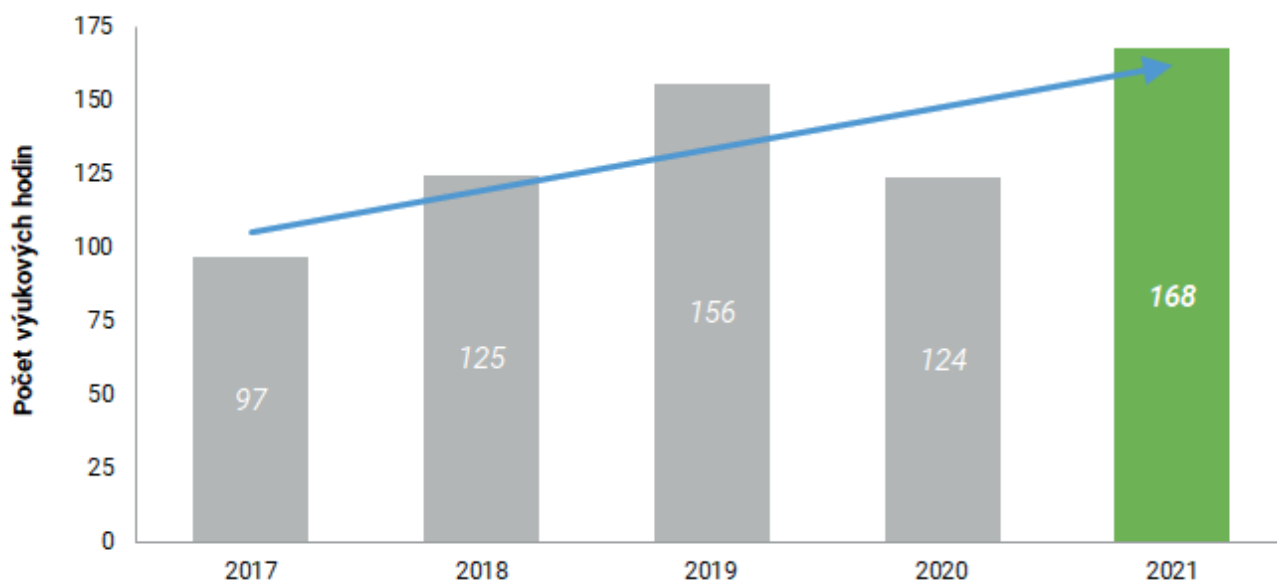
Graf 6: Rešeršní služby byly využívány srovnatelně s minulými lety. Rešeršní služby probíhaly i přes možnost osobních schůzek v naprosté převaze online.

Výuka a vzdělávací činnost

V roce 2021 jsme zajistili 168 hodin vzdělávacích akcí, z toho bylo celých 70 % v rámci akreditovaných předmětů (viz graf č. 7). Celkově se našich kurzů zúčastnilo 2 453 studentů. Ještě více se v tomto roce zvýraznil přesun informačního vzdělávání do

standardní výuky, tedy do nepovinných a povinných akreditovaných kurzů. Tato skutečnost ilustruje pozitivní trend vnímání informační gramotnosti jako nedílné součásti vzdělávání vysokoškolského studenta. Poprvé jsme také v akademickém roce 2021/22

Rekordní počet výukových hodin

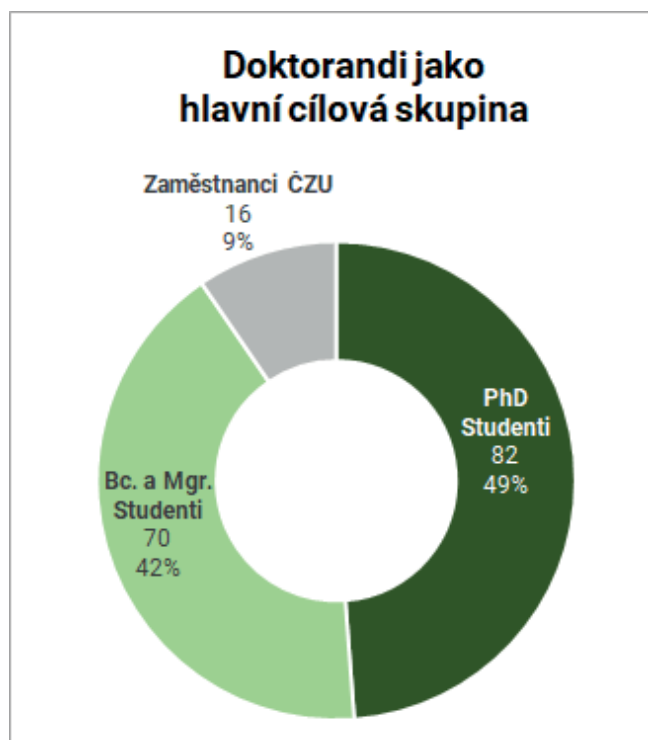

Graf 7: V roce 2021 OIPV zajistilo rekordní množství výukových hodin. Celkově se výukových akcí knihovny ČZU zúčastnilo 2453 studentů. Z toho převážná část (60 %) v rámci akreditovaných předmětů.

garantovali povinný akreditovaný předmět pro studenty doktorského studia, celkově tak zaměstnanci knihovny garantují a realizují 3 akreditované předměty, plus zajišťují povinný předmět v rámci UGS. V roce 2021 se nám podařilo splnit dlouhodobý cíl, kterým bylo větší zacílení výuky informačního vzdělávání na studenty doktorského studia (viz graf č. 8).

V roce 2021 jsme se soustředili na zvýšení dostupnosti našich kurzů. Naše přednášky se konaly jak online, tak osobně, ve večerních hodinách i o víkendech. Zařadili jsme přednášky v angličtině a konal se již několikátý ročník letní webinářové školy.

Pracovnice Oddělení informační podpory a vzdělávání se také účastnily řady vzdělávacích akcí od jednorázových webinářů, přes letní školy až po dlouhodobější kurzy. Účastnily se tak např. European Summer School for Scientometrics (Vídeňská univerzita), E-workshop on Academic Integrity (ENAI), Hodnocení a dopady výzkumu, vývoje a inovací (Alevia), Open Science and Research Data Management Train-the-Trainer Bootcamp (SSHOC), Utrecht Summer School: AI aided systematic review, a mnoha dalších vzdělávacích akcí.

Graf 8: Výuka Knihovny ČZU byla v roce 2021 zacílena především na studenty doktorského studia. Z celkového počtu odučených hodin bylo 82 hodin určeno studentům PhD studia. Nejméně hodin (16) bylo určeno primárně pro zaměstnance ČZU.

Open Science

Centrum Open Science se v roce 2021 zaměřilo na rozšíření a prohloubení vzdělávacích aktivit směrem ke studentům a akademikům. Novinkou bylo zacílení i na neakademické zaměstnance univerzity, kteří se setkávají s problematikou Open Science při řešení českých i mezinárodních projektů. Pro tyto potřeby jsme připravili například metodiku pro vypracování plánu pro správu vědeckých dat (Data management plan). Celkově se v roce 2021 zaměřovalo 27 vzdělávacích hodin na problematiku Open Science, kromě toho Knihovna ČZU připravila i facebookovou kampaň v rámci Open Access Weeku.

Do činností Open Science centra na ČZU spadá provoz kontaktního a konzultačního místa pro Open Science. V rámci této činnosti jsou s pracovníky a studenty univerzity řešeny nejrůznější otázky související s publikováním v otevřených časopisech, správou výzkumných dat, predátorskými časopisy, licencování děl, preregistrací výzkumu a mnoho dalšího. V rámci edukace a popularizace otevřené vědy na ČZU v létě proběhla letní webinářová škola Open Science v českém i anglickém jazyce. Tato série webinářů se setkala s úspěchem, a i z tohoto důvodu by Open Science centrum podobné akce zahrnující mezi plánované aktivity i v následujícím roce.

V roce 2021 dále probíhala činnost v rámci pracovní skupiny pro Research Data Management v ČR (Vzdělávání a podpora pro vědce), která vznikla v listopadu 2020. Cílem této skupiny je osvěta vědeckých pracovníků, studentů a projektového managementu v oblasti Open Science, zejména v oblasti FAIR data. Dalším cílem je také zajištění vzdělávání kvalifikovaných osob v oblasti péče o data (Data Curators, Data Stewards, Data Scientists). Naše pracovnice, jakožto aktivní členky pracovní skupiny, se ke konci roku podílely na finalizaci dvou vzdělávacích materiálů zabývajících se Open/FAIR Data a Research Data Management (RDM) - Správa výzkumných dat.

Ke konci září roku 2021 se uskutečnil workshop k implementaci iniciativy European Open Science Cloud (EOSC) v České republice. Na workshopu byly představeny základní principy budování národní datové infrastruktury v České republice a cesta k její architektuře a službám. Podstatným bodem bylo ustanovení pracovních skupin, které se budou podílet na definování technických a dalších parametrů národní datové infrastruktury. Naše pracovnice se zapojily do pracovních skupin Základní služby a Vzdělávání.

3.4 / Kartové centrum a e-shop (vedoucí: Ing. Daniel Novák, CSc.)

Kartové centrum (KC) zajišťuje zejména následující agendy:

- kompletní proces výroby a výdeje všech typů bezkontaktních čipových a nečipových karet,
- evidence a validace karet,
- řešení veškerých problémů spojených s kartami.

V roce 2021 byl v souladu s koncepcí centralizace služeb pro studenty realizován přesun KC do centrální haly v přízemí budovy. Díky posílení celkového počtu odbavovacích míst na počátku semestru (3 přepážky pro tisk karet a 4 přepážky pro aktivaci a platbu za karty) proběhla výroba karet uspokojivým způsobem, a to i přes fakt, že první tradiční výdejová špička v době imatrikulací studentů prvních ročníků díky pandemické situaci neproběhla

Z celkových výkonů (viz tab. č. 1) je patrný dramatický nárůst vyrobených karet, který koresponduje s poklesem v r. 2020 (pandemie). U ISIC karet byl nárůst o 50 % a u ostatních „nezaměstnaneckých“ karet dokonce o 145 %. Přesto (jak již bylo zmíněno výše) proběhla výroba karet v podstatě hladce. Nižší počet prodaných validačních známek naopak souvisel s ještě doznívajícími protiepidemickými opatřeními.

E-shop zajišťuje zejména následující agendy:

- přímý prodej učebnic a skript vydávaných na ČZU,
- logistické řešení online objednávek skript a učebnic vydávaných na ČZU,
- administrativní zpracování prodeje všech typů karet vydávaných na ČZU objednaných přes e-shop.

TABULKA 1 CELKOVÉ VÝKONY KARTOVÉHO CENTRA

Činnost / rok	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Vydané karty ISIC (ks)	4 842	5 171	5 323	6 040	4 401	6 627
Vydané karty ITIC (ks)	113	87	132	132	116	124
Celkem vydané karty zam.; stud.; návšt. (ks)	1 783	1 804	1 884	2 025	905	2 226
Nečipové karty (ks)	-	-	-	422	115	111
Vydané reval. známky (ks)	5 178	6 012	6 156	6 818	6 969	5 860

a hlavní nápor se soustředil do jediného období, tedy 1. týdne semestru.

Jako pozitivní se jeví zavedení možnosti zasílání karet poštou (prostřednictvím e-shopu). Tuto službu oceňují zejména studenti kombinované formy studia a pomáhá i optimalizaci procesu výroby karet v rámci KC.

V porovnání s rokem 2020 pokračovalo i v roce 2021 navyšování objemů odbavených objednávek (+ 19 %) i počtu prodaných publikací (+ 7 %). K navyšování všech výkonových parametrů e-shopu (s výjimkou poklesu hotovostních tržeb, zapříčiněného pandemickou situací) zatím dochází kontinuálně od začátku provozu e-shopu (viz tab. č. 2). I přes tento fakt se podařilo udržet dobu odbavení maximálně dva pracovní dny, a to díky velmi dobré organizaci práce a pracovních procesů, a podpoře ze strany Ekonomického oddělení rektorátu, ale i OIKT.

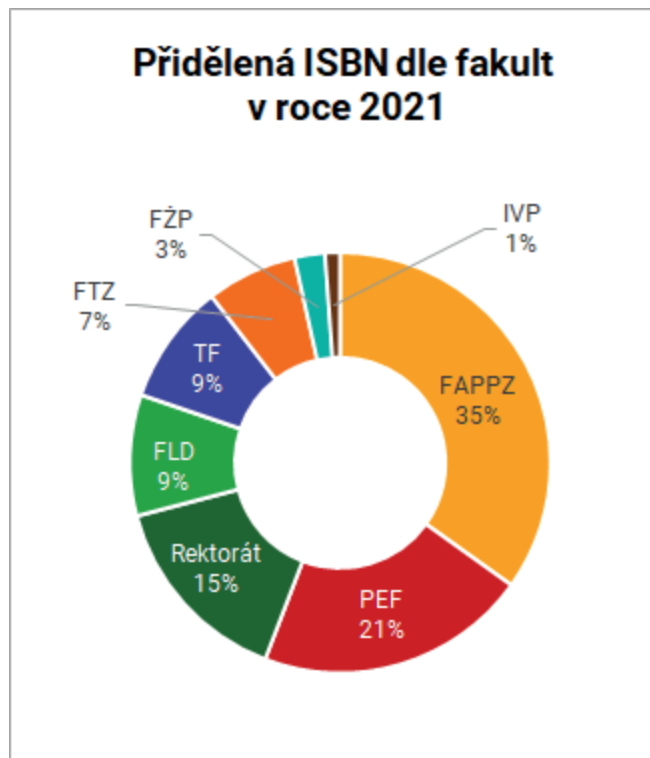
TABULKA 2 VÝKONY KNIŽNÍHO E-SHOPU

Činnost / rok	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Počet evidovaných objednávek	2 302	2 360	2 702	2 937	3 363	4 045	4 796
Počet realizovaných objednávek	2 055	2 102	2 344	2 646	2 915	3 410	4 126
Celkem prodaných kusů publikací	4 128	4 149	4 798	4 723	6 281	7 804	8 343
Hotovostní platby (tis. Kč)	272	274	414	551	656	394	620

Sortiment e-shopu se ustálil, resp. došlo k mírnému snížení. V současné době je nabízeno 407 aktivních titulů (stav k 7. 1. 2022). Literatura je průběžně doplňována a nákup nových publikací probíhá ve spolupráci s autory publikací, katedrami a nově vzniklým oddělením Nakladatelství ČZU. Neaktuální nebo rozebrané tituly jsou vyřazovány.

V rutinním provozu je možnost objednání čipových karet cestou e-shopu, které je novou administrativní zátěží (tisk a expedici provádí KC). Celkem bylo zaevidováno 873 objednávek karet a z toho realizováno 781.

V systému e-shopu byly provedeny další drobné změny, které zpřehlednily a ujasnily informace poskytované zákazníkům e-shopu (zejména proces objednávání karet). Rozdíl mezi evidovanými a realizovanými objednávkami představují storna v počtu 670.

Graf 9: V roce 2021 nakladatelství přidělilo 86 ISBN, z toho největší počet (30) bylo přiděleno FAPPZ.

3.5 / Nakladatelství ČZU (vedoucí: Petra Dvořáková)

Oddělení Nakladatelství ČZU zajišťuje zejména následující agendy:

- koordinace ediční činnosti na ČZU,
- spolupráce se zástupci edičních rad na fakultách a IVP,
- přidělení ISBN a ohlášení plánovaných knih do Národní agentury ISBN,
- rozeslání povinných výtisků knihovnám v ČR a splnění nabídkové povinnosti,
- kontrola technických požadavků na vydání publikace (autorská a technická tiráž, aktuální loga).

V roce 2021 byla schválena Směrnice rektora č. 5/2021 o Ediční činnosti na České zemědělské univerzitě v Praze, která stanovila nový systém vydávání odborných a studijních publikací a metodik pro celou univerzitu. V návaznosti na směrnici o ediční činnosti a Směrnici rektora č. 7/2021 Organizační řád Knihovny ČZU bylo do struktury knihovny včleněno Nakladatelství ČZU. V tuto chvíli je v nakladatelství jeden pracovník s 0,5 úvazkem, který má na starosti správu přidělování ISBN a navazující agendu.

V uplynulém roce požádali členové akademické obce celkem o 86 ISBN, jejich rozdělení napříč univerzitou je znázorněné v procentech na následujícím grafu č. 9.

Nakladatelství se za pomoci rektorátu a OIKT spojilo s externí firmou Konica Minolta, se kterou vyvíjí aplikaci na schvalování publikací a vytváření edičních plánů. Souběžně s touto aktivitou a na základě již výše zmiňované směrnice vznikla na každé fakultě Fakultní ediční rada, která se skládá z akademických pracovníků, kteří se budou podílet na schvalování edičních plánů právě pomocí této aplikace. Ediční plány z fakult schvaluje a na webových stránkách zveřejňuje Ediční rada Nakladatelství ČZU.

V roce 2022 se předpokládá spuštění pilotního provozu aplikace, první zasedání Ediční rady Nakladatelství ČZU a první celouniverzitně schválený ediční plán. Pracovník nakladatelství má také za úkol vytvořit manuály pro autory a členy edičních rad na práci s aplikací, a metodické pokyny pro autory publikací vydávaných na univerzitě. Tyto metodické pokyny se zaměří na technické aspekty publikací.

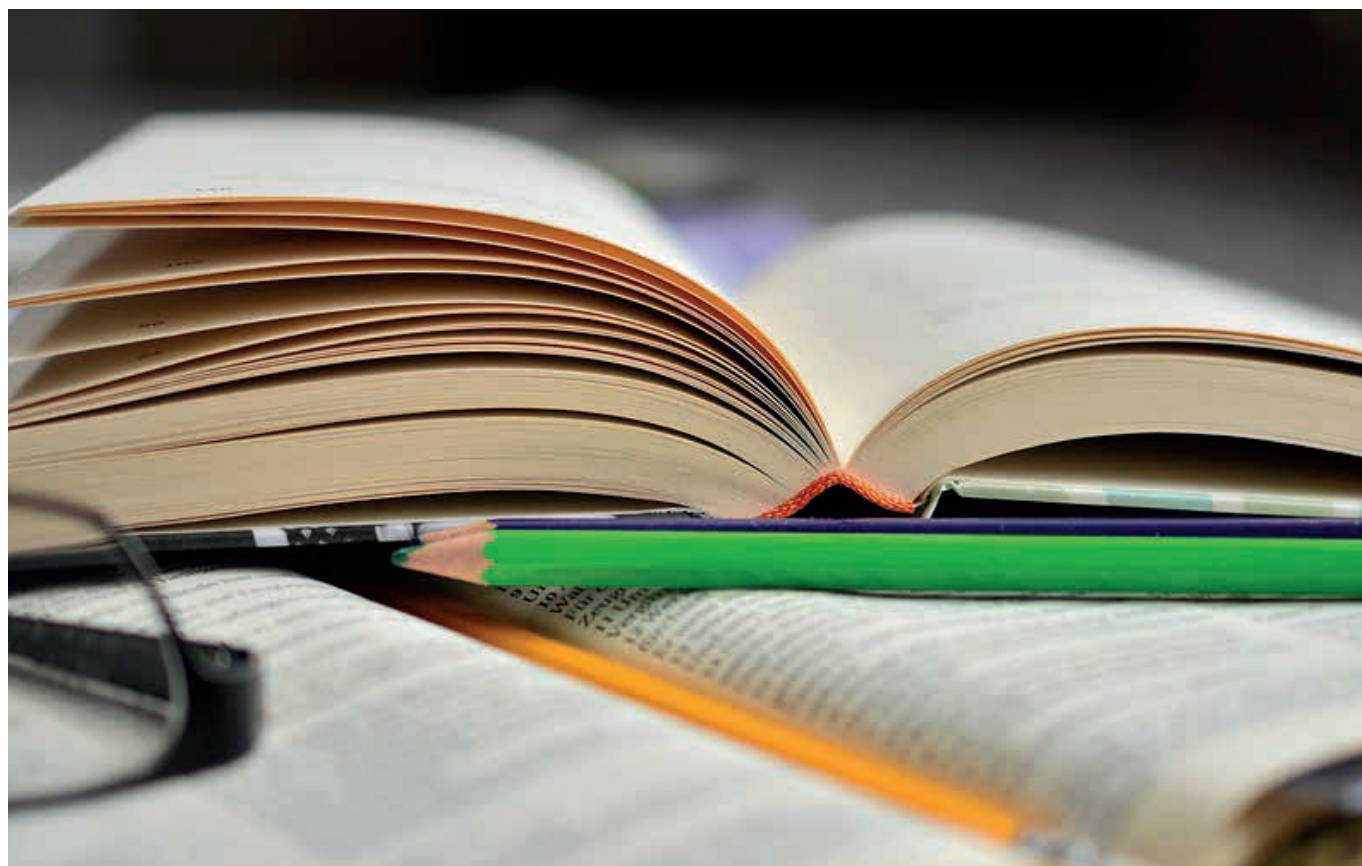
4 / Projektová činnost

Pracovníci Knihovny ČZU se v roce 2021 podíleli na přípravě projektových žádostí a realizaci následujících projektů:

- Program Vnitřní věci – Norské fondy Ministerstva vnitra - projekt **„Mediální vzdělávání interaktivně a pro všechny“**: V rámci tohoto programu Knihovna ČZU ve spolupráci s Pedagogickou fakultou Univerzity Karlovy získala projekt zaměřený na zvyšování mediální gramotnosti žáků středních škol a seniorů. Projekt, plánovaný do konce roku 2023, se bude realizovat ve spolupráci s IVP a VU3V při PEF.
- ESF II/ ERDF II **„Zvýšení kvality studia na ČZU“**: Knihovna ČZU v rámci tohoto projektu koordinuje klíčové aktivity zaměřené zejména na zvyšování kompetencí akademických pracovníků v oblasti e-learningu.
- Projekt **„Strategické nastavení rozvoje lidských zdrojů na ČZU (HRA)“**: Do projektu a jeho díl-

čích aktivit jsou zapojeny dvě pracovnice Knihovny ČZU, M. Konečná (pracovní skupina pro oblast HR) a T. Šímová (pracovní skupina pro oblast internacionalizace).

- Projekt **„Combating Predatory Academic Journals and Conferences“** – ve spolupráci s Filosofickým ústavem Akademie věd ČR, Knihovnou Akademie věd ČR a Asociací knihoven vysokých škol se pracovníkům knihovny podařilo získat grant od americké Interacademy Partnership. Hlavním cílem projektu je zvyšování povědomí o predátorských praktikách napříč vědeckou komunitou. Grant bude realizován na začátku roku 2022.
- CRP 18+ **Podpora blended learningu vysokoškolskými knihovnami (služby, zdroje, procesy)**: Knihovna ČZU koordinovala přípravy projektové žádosti společného projektu 22 vysokých škol a jejich knihoven. Projekt byl schválen (s finančním krácením) a bude v roce 2022 řešen.

5 / Účast na odborných akcích, rozvoj kompetencí zaměstnanců a spolupráce

V roce 2021 pracovníci Knihovny ČZU navštívili množství odborných seminářů, konferencí a školení, které výraznou měrou přispěly k jejich profesnímu rozvoji. Na několika odborných akcích prezentovali i své příspěvky. Vzhledem k epidemické situaci proběhla většina akcí v online prostředí, i když se již vrátily i akce konané za fyzické přítomnosti účastníků.

Výjezdní setkání Knihovny ČZU

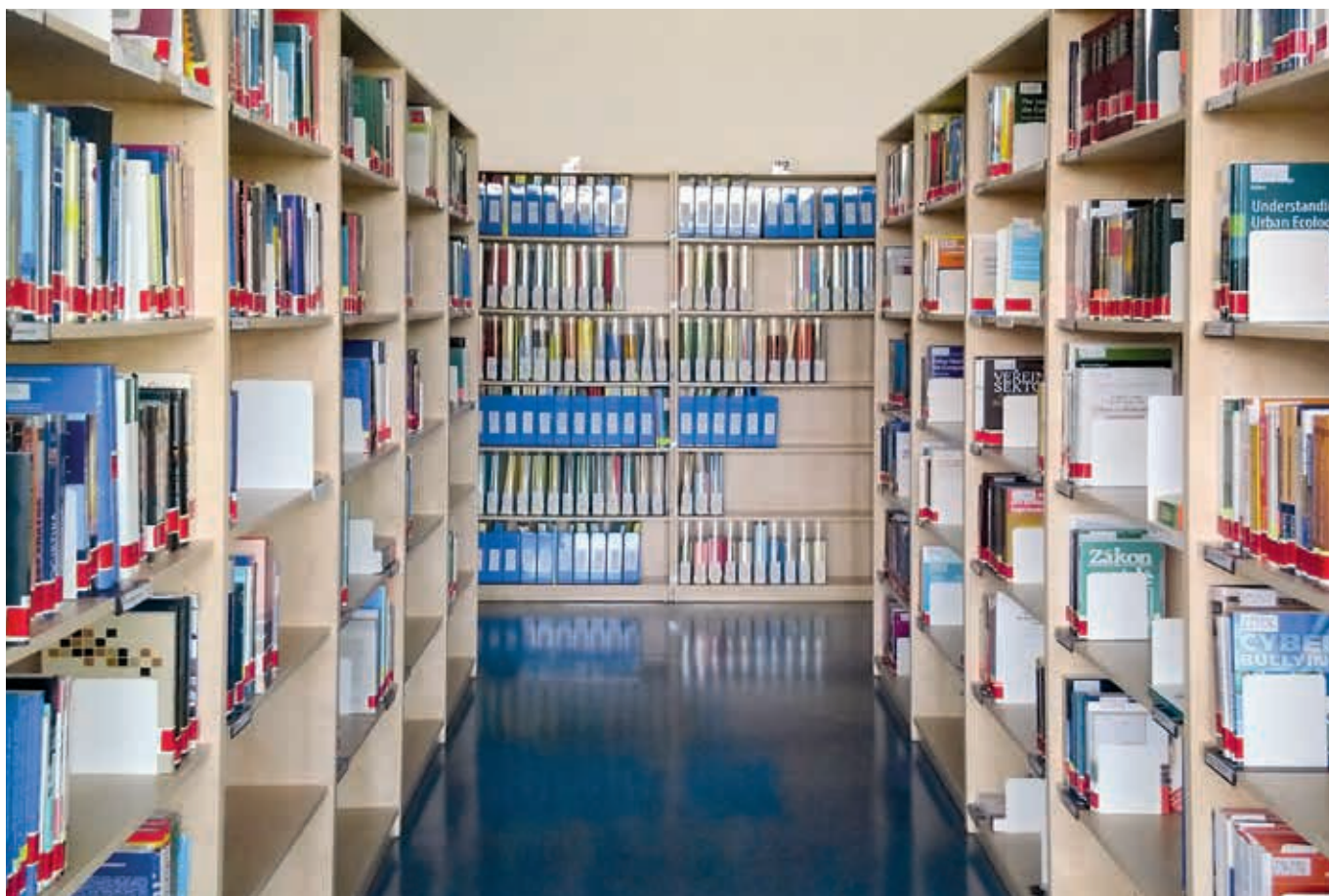
Na začátku září se konal Pracovní seminář: **Služby Knihovny ČZU pro zvyšování kvality výuky a tvůrčí činnosti. Rozvoj odborných kompetencí pracovníků Knihovny ČZU.** Semináře se účastnili všichni knihovníci a knihovnice Knihovny ČZU. Seminář probíhal ve Školním lesním podniku v Kostelci nad Černými lesy. Jednodenní odborný program zajišťovali vedoucí pracovišť knihovny společně s několika specializovanými zaměstnanci. Dopolední program se zaměřoval především na téma prezenčních služeb uživatelům, základní práce s knihovním systémem Aleph a obecně provoz budovy knihovny. V odpoledním programu byly stručně probrány vybrané specializované činnosti, kterými se zabývají kolegové a kolegyně napříč všemi odděleními. Na závěr přednesla H. Landová několik slov k připravované strategii Knihovny ČZU.

Účast na odborných akcích s příspěvkem:

- **European Business School Library Group 2021:** mezinárodní konference zaměřená na knihovny vysokých škol s ekonomickým zaměřením. Aktivní účast s příspěvkem „A curvy road to a data-driven university libraries: A case study of the Czech Republic“ (H. Landová).
- **IVIG 2021:** online konference zaměřená na problematiku informačního vzdělávání. Aktivní účast s příspěvkem „Knihovna ČZU: z důvodu opatření zavřeno!“ (T. Šímová, A. Kodatová).
- **Bibliotheca Academica 2021:** ve dnech 1.-3. listopadu se konala tradiční odborná konference pro vysokoškolské knihovníky. Ve spolupráci s AKVŠ ji pořádala Technická univerzita v Liberci. H. Landová byla členkou organizačního výboru a z pozice předsedkyně AKVŠ na konferenci i vystupovala. BA2021 se účastnili i další zástupci naší knihovny: M. Konečná, A. Čechová, P. Dvořáková, T. Garamszegi, K. Rýznarová, M. Zeman.

Pracovníci Knihovny ČZU se v průběhu roku aktivně účastnili **vzdělávacích akcí organizovaných v rámci projektu HR Award** (anglický jazyk, soft skills, školení power-users a školitelů Office 365).

Další vybrané vzdělávací akce, kterých se pracovníci Knihovny ČZU zúčastnili:

■ KRECon 2021: Open Science: Challenges and opportunities

Naše pracovnice se v listopadu zúčastnily mezinárodní konference KRECon 2021, která se uskutečnila v Národní technické knihovně. Tématem byla Otevřená věda a s ní související výzvy a příležitosti. Konference přispěla, za přítomnosti mezinárodně uznávaných expertů, k diskusi a zvýšení povědomí o Open Science v českém prostředí. První den byl věnován budoucnosti vědecké komunikace a výzkumným datům pohledem mezinárodních expertů. Druhý den se zaměřil na to, jak daleko je Česká republika z hlediska implementace otevřené vědy. Součástí konference byly i dva workshopy: Open Science for Early Career Researchers (zaměřený pro začínající vědce) a Winning Grants with Open Science (pro poskytovatele podpory v oblasti otevřené vědy), kterého se zúčastnila i naše pracovnice.

■ Grafy a vizualizace dat pro knihovníky (KISK FF MU)

V průběhu listopadu a prosince 2021 se naše pracovnice zúčastnily zajímavého kurzu Grafy a vizualizace dat pro knihovníky pořádaného pod záštitou Katedry informačních studií a knihovnictví FF MU. Kurzem účastníky provedl Mgr. Tomáš Marek, který skvěle předvedl, jak využít efektivní

grafickou komunikaci dat v profesním i osobním životě. Kurz byl zaměřen především na správné čtení a manipulaci grafů a efektivní tvorbu grafů za účelem podpoření našich argumentů.

■ Knihovnická akademie pro manažery - KAM 2021:

po roční pauze se konala již tradiční vzdělávací akce pro vedoucí pracovníky VŠ knihoven. Intenzivní tři dny byly plné workshopů, přednášek, a hlavně diskusí nad tématy aktuálními pro management VŠ knihoven. Za naši knihovnu se účastnily M. Konečná a H. Landová.

■ Otevřené publikování (Munipress)

Nakladatelství ČZU se po svém založení připojilo k pracovní skupině vysokoškolských nakladatelství. V září jménem této skupiny zorganizovala PhDr. Alena Mizerová z Munipressu Masarykovy univerzity v Brně seminář na téma otevřené publikování. Seminář byl zaměřen na problematiku změny paradigmatu vědeckého publikování, charakteristiku vědecké monografie, financování otevřeného publikování a např. na vyhodnocení Metodiky 17+. Palčivé téma spolupráce nakladatelství a knihoven zapříčinilo podnětnou diskusi. Semináře se účastnily P. Dvořáková a A. Čechová.

6 / Plány na rok 2022

V roce 2022 bude Knihovna ČZU dále rozvíjet své služby – zkvalitňovat služby již fungující a zavádět služby nové, na základě poptávky studentů a akademických pracovníků.

K nejdůležitějším bodům ročního plánu činnosti budou patřit následující aktivity:

Knihovna ČZU jako celek

- Dokončení aktualizace Knihovního řádu Knihovny ČZU.
- Řešení projektů, jejichž financování se podařilo zajistit.
- Přípomínka 20. výročí otevření budovy Knihovny ČZU (dříve Studijního a informačního centra).

Knihovní služby

- Zajištění kvality služeb a průběžná úprava workflow služeb v reakci na vládní opatření a omezení.
- Plnohodnotné znovuootevření studoven, jakmile to situace umožní.
- Zajištění možnosti samoobslužného tisku a kopírování v budově knihovny. Zlepšení kvality samoobslužného skenování

Knihovní fondy

- Revize fondů v dílčích knihovnách na FŽP.
- Vybavení badatelské historické literatury.

Informační podpora a vzdělávání

- Zpracování výkladu citační normy ISO 690 přímo na míru naší univerzity.
- Další rozvoj oblasti podpory Open Science: příprava návodů, metodik a spolupráce v rámci ČZU.

Nakladatelství ČZU

- Spuštění pilotního provozu schvalovací aplikace.
- Vytvoření prvního celouniverzitně schváleného edičního plánu.
- Vytvoření manuálů pro práci s aplikací, a metodických pokynů pro autory publikací.

